

Mål C-535/18

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

16 augusti 2018

Domstol som begär förhandsavgörande:

Bundesverwaltungsgericht (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 april 2018

Klagande:

IL och 12 andra klagande

Motpart:

Land Nordrhein-Westfalen

Saken i målet vid den nationella domstolen

Rättsskydd mot offentliga byggprojekt

Föremål och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Tolkningsfrågor

1. Ska artikel 11.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt – direktivet om miljökonsekvensbeskrivning, nedan kallat MKB-direktivet – tolkas så, att den inte utgör hinder för en bestämmelse i nationell rätt där det fastställs att en klagande som inte är en erkänd miljöorganisation endast kan begära upphävande av ett beslut på grund av förfarandefel om detta förfarandefel har resulterat i att vederbörande har fråntagits sin lagstadgade rätt att delta i beslutsprocessen?

2. a) Ska artikel 4.1 a i–iii i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, senast ändrad genom artikel 1 i kommissionens direktiv 2014/101/EU av den 30 oktober 2014 (EUT L 311, s. 32), – nedan kallat vattenramdirektivet – tolkas så, att den inte enbart omfattar materiella kriterier för prövningen, utan även föreskrifter för myndigheternas tillståndsförfarande?

b) Om fråga a besvaras jakande:

Måste allmänhetens deltagande i beslutsprocessen enligt artikel 6 i MKB-direktivet alltid utgå från underlagen för den vattenrättsliga prövningen enligt ovan eller är det tillåtet att göra en differentiering utifrån tidpunkten då underlaget utarbetades och dess komplexitet?

3. Ska begreppet försämring av statusen i en grundvattenförekomst enligt artikel 4.1 b i) i vattenramdirektivet tolkas så, att en grundvattenförekomsts kemiska status har försämrats så snart minst en miljökvalitetsnorm för en parameter har överskridits relaterat till detta projekt, och att varje ytterligare (mätbar) höjning av koncentrationen utgör en försämring, oberoende av om ett relaterat tröskelvärde för ett förorenande ämne redan har överskridits?

4. a) Ska artikel 4 i vattenramdirektivet – med beaktande av dess bindande verkan (artikel 288 FEUF) och principen om ett effektivt rättsligt skydd (artikel 19 FEU) – tolkas så, att alla medlemmar av allmänheten som berörs av ett projekt och gör gällande att deras rättigheter har kränkts till följd av projektets godkännande även har rätt att i domstol göra gällande överträdelse mot vattenrättens försämringsförbud och skyldighet till förbättring?

b) Om fråga a besvaras nekande:

Ska artikel 4 i vattenramdirektivet – med hänsyn till dess syfte – tolkas så, att under alla omständigheter klagande vars brunnar för privat vattenförsörjning ligger geografiskt nära den planerade vägsträckningen har rätt att i domstol göra gällande överträdelse mot vattenrättens försämringsförbud och skyldighet till förbättring?

Anförda unionsrättsliga bestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, särskilt artiklarna 6 och 11

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, särskilt artikel 4

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, särskilt artikel 6

Anförda nationella bestämmelser

Wasserhaushaltsgesetz (WHG) (vattenhushållningslagen), särskilt 27 och 47 §§

Verordnung zum Schutz des Grundwassers (Grundwasserverordnung – GrwV) (förordningen om grundvattenskydd), särskilt 7 och 9 §§

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (UVPG) (lagen om miljökonsekvensbedömning), särskilt 6 och 9 §§

Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) (förvaltningsprocesslagen), särskilt 46 och 75 §§

Verwaltungsgerichtsordnung (VwGO) (stadga för förvaltningsdomstolar), särskilt 42 och 113 §§

Umweltrechtsbehelfsgesetz (UmwRG) (lagen om rättsmedel i miljöfrågor), särskilt 1–4 §§

Kort redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet

- 1 Klagandena bestrider beslutet från Bezirksregierung Detmold (nedan kallad den godkännande myndigheten) av den 27 september 2016, varigenom planen om att bygga en ny tillfart till en motorväg i närheten av Bielefeld fastställdes, efter en ansökan från Landesbetrieb Straßenbau Nordrhein-Westfalen (nedan kallad projektansvarig) (detta beslut utgör ett så kallat planfastställelsebeslut, varigenom projektet fastställdes vara godkänt i alla förvaltningsrättsliga aspekter). Den vägsträcka som omfattas av detta beslut är ca 3,7 km lång. Vägprojektet omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2011/92.
- 2 Klagandena är privatpersoner vars tomter ligger i det berörda planområdet. Åtta klagande berörs av expropriation, vilket innebär att deras tomter kommer att tas i anspråk i varierande grad, antingen för projektet i sig eller också för naturskyddsrättsliga kompensationsåtgärder. Tre av de klagande som berörs av expropriation ska enligt beslutet förlora sina bostadsfastigheter, medan andra gör gällande att det kan äventyra deras existens. De klagande som berörs av expropriation befarar även till viss del att deras mark kommer att bli översvämmad. Tio klagande har en tomtbrunn för sin privata dricksvattenförsörjning och befarade att vattnet skulle bli förorenat. Nästan samtliga klagande framförde synpunkter om buller.
- 3 Planerna hölls tillgängliga för allmänheten under perioden 30 augusti–29 september 2010. I det meddelande av den 21 augusti 2010 som föregick

tolkningen nämndes vissa underlag, men inte underlagen om bullerskydd eller planerad dränering. Samtliga klagande framställde invändningar.

- 4 Efter att ha utvärderat resultaten av samrådsförfarandet beslutade projektansvarig att genomföra olika planändringar som framför allt gällde dräneringen. Det som nu planeras är att låta det regnvatten som faller på vägbanorna ledas till grundvattnet i en separat del av projektet. För övrigt sker vägdräneringen på tre olika ställen genom att vattnet leds till närmare angivna vattenförekomster.
- 5 De ändrade planerna hölls tillgängliga för allmänheten under perioden 19 maj–18 juni 2014. I det tillkännagivande som gjordes dessförinnan, den 10–11 maj 2014, hänvisades på nytt till olika handlingar, men inte till den ändrade vattentekniska undersökningen. Samtliga klagande framställde återigen invändningar.
- 6 Tillsammans med det ifrågasatta planfastställelsebeslutet utfärdade den godkännande myndigheten även ett tillstånd som när som helst kan återkallas om att leda det regnvatten som faller på vägbanorna till tre olika vattenförekomster respektive grundvattnet. Beslutet innehåller en rad olika sekundära bestämmelser som ska säkerställa vattenskyddet.
- 7 Innan planfastställelsebeslutet utfärdades hade det inte gjorts någon dokumenterad prövning av villkoren i artikel 4 i direktiv 2000/60 respektive 27 och 47 §§ WHG, varigenom denna bestämmelse införlivats i tysk rätt. I planfastställelsebeslutet sammanfattades det däremot så att projektet inte skulle leda till någon försämring av statusen hos en ytvattenförekomst eller en grundvattenförekomst. Projektet ansågs därmed inte utgöra en överträdelse av artikel 4 i direktiv 2000/60 jämförd med 27 och 47 §§ WHG.
- 8 Först under målets handläggning inkom den godkännande myndigheten med närmare uppgifter om hur prövningen av förbudet mot försämring och skyldigheten till förbättring hade gått till och framlade härvid en handling som emellertid inte formellt fogades till akten för det ifrågasatta planfastställelsebeslutet. Denna handling innehåller en beskrivning av de berörda vattenförekomsterna samt en bedömning av projektets konsekvenser för förekomsternas kvalitetsfaktorer. Den godkännande myndigheten motiverade sitt agerande med att det hade genomförts en prövning av vattenförekomsterna redan under planfastställelseförfarandet, men att denna bara inte hade dokumenterats.
- 9 Efter förhandlingen den 17 och 18 april 2018 konstaterade Bundesverwaltungsgericht att det ifrågasatta planfastställelsebeslutet omfattade ett avvägningsfel i vad gäller valet av vägsträckning och att det därför måste konstateras att planfastställelsebeslutet var rättsstridigt och inte kunde verkställas. Vad gäller detta fel hänvisas till ett separat beslut.

Kort redogörelse för grunden till begäran om förhandsavgörande

- 10 De hänskjutna frågorna är relevanta även om Bundesverwaltungsgericht redan har slagit fast att det ifrågasatta beslutet är rättsstridigt på grund av ovannämnda avvägningsfel. Enligt tysk förvaltningsprocessrätt leder ett sådant fel nämligen inte till att beslutet upphävs, utan det kan åtgärdas genom ett kompletterande förfarande. Bundesverwaltungsgericht får därför inte låta de frågor som ställts till domstolen vara obesvarade, utan måste göra en ingående prövning av planfastställelsebeslutets giltighet.
- 11 Fråga 1:

Bundesverwaltungsgericht anser att tolkningsmeddelandena av den 21 augusti 2010 respektive den 10–11 maj 2014 var felaktiga, eftersom allmänheten inte hade fått tillräcklig information om de underlag som var av relevans för projektets miljökonsekvenser, vilket föreskrivs i nationell rätt mot bakgrund av unionsrätten. Det första meddelandet innehöll ingen hänvisning till underlagen om buller och vatten och det andra meddelandet ingen hänvisning till det ändrade vattentekniska underlaget. Meddelandet var också vilseledande eftersom det gav intryck av att det innehöll en uttömmande uppräknings av samtliga underlag.
- 12 Enligt nationell rätt leder emellertid dessa förfarandefel inte till att planfastställelsebeslutet ska upphävas eller konstateras vara rättsstridigt, eftersom den nationella domstolen är övertygad om att detta inte har påverkat beslutet i ärendet. Om överklagandet – som här – inges av en enskild klagande är det enda som är relevant om *personen ifråga själv* har frångått den lagstadgade rätten att delta i beslutsprocessen. Samma person kan däremot inte åberopa att de processuella rättigheterna har frångått andra medlemmar av den berörda allmänheten.
- 13 För miljöorganisationer är däremot rättslaget ett annat. Dessa organisationer kan åberopa att den berörda allmänhetens processuella rättigheter har inskränkts.
- 14 Bundesverwaltungsgericht anser att denna bestämmelse är förenlig med artikel 11.1 b i direktiv 2011/92 av följande skäl:
- 15 I sin dom av den 7 november 2013, Gemeinde Altrip m.fl. (C-72/12, EU:C:2013:712, punkt 49) har domstolen angett att det emellertid stod klart att alla förfarandefel inte med nödvändighet leder till att innehållet i ett sådant beslut påverkas. I ett sådant fall framstår det inte som om direktivets mål att ge den berörda allmänheten en omfattande rätt till rättslig prövning äventyras, om det i en medlemsstats lagstiftning föreskrivs att den som gör gällande ett förfarandefel av det slaget inte anses ha fått sina rättigheter kränkta och således inte anses ha rätt att överklaga ett sådant beslut.
- 16 I den mån som domstolen har inskränkt detta genom att ange att den nationella domstol som har att pröva frågan inte beslutar att bevisbördan härför åvilar den som har överklagat, att den nationella domstolen ska fatta sitt beslut mot bakgrund

av den bevisning som berörda myndigheter har gjort gällande och mot bakgrund av handlingarna i målet, och därvid slutligen beakta hur allvarligt förfarandefel det är fråga om (jfr punkt 52 och följande punkter i ovannämnda dom), måste den tyska lagstiftaren ta hänsyn till en differentierad bestämmelse i Umweltrechtsbehelfsgesetz.

- 17 Domstolens krav att det härvid särskilt ska prövas ”huruvida förfarandefelet innebär en kränkning av en rättighet som ingår bland de rättigheter som ... har införts i syfte att *den berörda allmänheten* ska ges tillgång till information och ges rätt att delta i beslutsförfarandet” (punkt 54 i ovannämnda dom; min kursivering) utgör, enligt Bundesverwaltungsgerichts ståndpunkt, inget hinder för den tyska bestämmelsen. Denna bestämmelse omfattas snarare av den möjlighet som explicit tilldelas medlemsstaten enligt artikel 11.1 b i direktiv 2011/92, nämligen att återropa nationella bestämmelser för att hävda att en rättighet har kränkts. Med ”berörd allmänhet” avses i detta sammanhang sålunda enbart den enskilda klaganden, inte hela den berörda allmänheten.
- 18 Denna ståndpunkt stöds även av domstolens rättspraxis, enligt vilken en medlemsstat får föreskriva att ett administrativt beslut ska upphävas av behörig domstol under förutsättning att den klagandes rätt har åsidosatts. Denna begränsning får emellertid inte tillämpas på miljöskyddsorganisationer. Dessa ska med nödvändighet vid domstol kunna göra gällande bestämmelser i nationell rätt som genomför unionens lagstiftning på miljöområdet och sådana bestämmelser i unionens miljö rätt som har direkt effekt (dom av den 15 oktober 2015, kommissionen/Tyskland, C-137/14, EU:C:2015:683, punkterna 32 och 92).
- 19 Fråga 2:
- a) I förevarande fall kunde det först under domstolsförfarandet säkert dokumenteras att den godkännande myndigheten hade genomfört en prövning av vattenrättens försämringsförbud och skyldighet till förbättring. I det avseendet uppkommer frågan om artikel 4.1 a i–iii i direktiv 2000/60, som enligt domstolens rättspraxis (dom av den 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433) är tvingande, inte enbart omfattar materiella prövningskriterier, utan även en föreskrift för myndigheternas godkännandeförfarande. Det som ska klargöras är närmare bestämt om det räcker att planfastställelsebeslutets konstaterande om att projektet inte strider mot artikel 4 i direktiv 2000/60 jämförd med 27 och 47 §§ WHG i praktiken visar sig vara riktigt, trots att vissa underlag inte lämnas in förrän under målets handläggning, eller om direktiv 2000/60 innebär att försämringsförbudet och skyldigheten till förbättring måste prövas genom ett transparent myndighetsförfarande, det vill säga så att det kan följas bakåt genom dokumentation, redan före godkännandebeslutet.
- 20 I samband med konsekvensbedömningen enligt direktiv 92/43 utgår Bundesverwaltungsgericht i sin fasta rättspraxis – med stöd av domstolens rättspraxis (se exempelvis dom av den 7 september 2004, Waddenvereinigung und

Vogelsbescherminervereinigung, C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 53 ff.) – från att artikel 6.3 i detta direktiv omfattar vissa krav för godkännandeförfarandet. Enligt denna rättspraxis får den behöriga myndigheten inte genomföra konsekvensbedömningen eller dokumentera sina fackkunskaper först under målets handläggning.

- 21 Bundesverwaltungsgericht lutar åt att dessa föreskrifter i varje fall ska överföras till principen om den vattenrättsliga prövningen av försämringsförbudet för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd och undvika att domstolförfarandet överbelastas.
- 22 b) Vad gäller delfrågan 2b anser Bundesverwaltungsgericht att det är lämpligt med en differentierad lösning, där åtskillnad görs mellan såväl tidpunkten då underlaget utarbetades som de vattenrättsliga frågornas komplexitet.
- 23 Om projektansvarig tar fram ett underlag som inbegriper en prövning av villkoren i direktiv 2000/60 och lägger fram detta för den godkännande myndigheten tillsammans med sin tillståndsansökan, bör detta i regel utgöra en av de ”viktigaste rapporter” (artikel 6.3 b i direktiv 2011/92) som allmänhetens deltagande i beslutsförfarandet bör utsträckas till.
- 24 Vad gäller fall då det vattenrättsliga underlaget utarbetas först inom ramen för ett pågående tillståndsförfarande i enlighet med domstolens dom av den 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) och efter allmänhetens deltagande i beslutsförfarandet, har Bundesverwaltungsgericht besvarat frågan om det krävs en förnyad process för allmänhetens deltagande utifrån om detta underlag omfattar en ny prövning av miljöpåverkan som är väsentligt mycket mer omfattande än de undersökningar som hittills har gjorts.
- 25 Bundesverwaltungsgericht har även i andra sammanhang slagit fast att det inte krävs någon ny process för allmänhetens deltagande om de ändrade underlagen endast avser detaljändringar och en mer ingående prövning av påverkan, utan att detta förändrar hela planeringskonceptet eller leder till helt andra bedömningsresultat. Annars skulle detta leda till oproportionella fördröjningar av godkännandeförfarandet, varigenom ett ofta avsevärt allmänintresse tillvaratas.

26 Fråga 3:

Bundesverwaltungsgericht anser att förbudet mot att minska skyddsnivån är tvingande även vad gäller grundvatten (artikel 4.1 b i–ii i direktiv 2000/60) samt att domstolens överväganden i domen av den 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 43 ff.), gällande försämring av statusen hos en ytvattenförekomst kan överföras till grundvatten. Bundesverwaltungsgericht utgår också från att prövningen av försämringsförbudet avser grundvattenförekomsten *i dess helhet*, eftersom det är detta som avses i punkt 2.4.5 i bilaga V i direktiv 2000/60 under ”Tolkning och redovisning av grundvattnets kemiska status”. Detta innebär att lokalt begränsade förändringar inte är relevanta så länge de inte påverkar hela grundvattenförekomsten.

- 27 Domstolen har emellertid ännu inte klargjort – åtminstone inte explicit – om resonemangen i domen av den 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) är överförbara vad gäller bedömningskriterierna. I punkt 69 i denna dom har domstolen slagit fast att en ”försämring av statusen” hos en ytvattenförekomst, i den mening som avses i artikel 4.1 a i i direktiv 2000/60, ska anses föreligga så snart statusen hos minst en av kvalitetsfaktorerna enligt bilaga V blir försämrade med en klass, även om denna försämring inte leder till en försämring av klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet. Om den aktuella kvalitetsfaktorn enligt nämnda bilaga däremot redan befinner sig i den lägsta klassen ska varje försämring av denna kvalitetsfaktor anses innebära en ”försämring av statusen” hos en ytvattenförekomst.
- 28 Dessa bedömningskriterier kan emellertid inte överföras till grundvatten utan vidare. Till skillnad från ytvattenförekomster, där direktiv 2000/60 föreskriver en femgradig skala för miljömässiga kvalitetsfaktorer (se bilaga V punkt 1.4.1 iii i direktivet), anges skillnaden mellan grundvattnets kvantitativa och kemiska status endast som ”god” eller ”dålig” i direktivet (se bilaga V punkterna 2.2.4 och 2.4.5).
- 29 Mot bakgrund av det syfte som konstaterats för vattenramdirektivet i domstolens dom av den 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433), – att uppnå ”god status” för alla vattenförekomster – torde en grundvattenförekomsts kemiska status ha försämrats så snart ett projekt leder till att minst en miljökvalitetsnorm överskrids för en parameter. För förorenande ämnen, som överskrider det relevanta tröskelvärdet redan med sin aktuella status, utgör däremot varje ytterligare (mätbar) höjning av koncentrationen en försämring.
- 30 I förevarande fall skulle det antagligen innebära att det inte anses uppstå någon försämring. Den grundvattenförekomst som berörs av projektet klassificeras som ”god” sett till kvantitativ status och som ”dålig” sett till kemisk status. Det sistnämnda beror på att tröskelvärdena för ämnena nitrat och ammonium har överskridits, vilket kan hänföras till jordbruket. Övriga relevanta tröskelvärden har däremot följts. Projektet skulle enbart medföra en lägre höjning av kloridvärdet – på grund av att tösalt används vintertid – men detta resulterar inte i att tröskelvärdet överskrids.
- 31 Fråga 4:
Bundesverwaltungsgericht anser att frågorna 4a och b ska besvaras nekande, tvärt emot vad som angetts på andra håll i doktrinen.
- 32 a) Enligt Bundesverwaltungsgerichts ståndpunkt är medlemsstaterna enligt unionsrätten inte skyldiga att utforma sin nationella rätt så att alla medlemmar av allmänheten som berörs av ett projekt och vars rättigheter har kränkts till följd av projektets godkännande även har rätt att åberopa eventuella överträdelser av vattenrättens försämringsförbud och skyldighet till förbättring till stöd för sitt överklagande.

- 33 Enligt tysk rätt ska en förvaltningsdomstol endast upphäva en administrativ rättshandling om den är rättsstridig och utgör en kränkning av klagandens egna rättigheter. Detta innebär att klaganden visserligen kan överklaga för att ifrågasätta ett planbeslut på grund av att det gjorts en felaktig avvägning av dennes egna skyddsintressen, men inte kräva att avvägningen och planeringen har varit felfria i alla avseenden, även objektivt sett.
- 34 Om en enskild klagande berörs genom sin egendom eftersom projektet riskerar att leda till ett expropriationsförfarande, kan vederbörande med stöd av den grundlagsskyddade äganderätten (artikel 14 grundlagen) principiellt sett kräva en omfattande domstolsprövning av planfastställelsebeslutet, det vill säga även kritisera den felaktiga tillämpningen av en objektiv rättighet eller en felaktig avvägning av offentliga skyddsintressen. Detta gäller emellertid inte om inte heller en felfri bedömning av dessa skyddsintressen skulle resultera i att planeringen för vederbörandes tomt ändrades.
- 35 Enligt bestämmelserna i Umweltrechtsbehelfsgesetz har däremot erkända miljöorganisationer, inom sina stadgeenliga ramar, befogenhet att inkomma med överklaganden utan att deras egna rättigheter måste ha kränkts. Ett sådant överklagande är motiverat om det har skett en kränkning av en objektiv rättighet.
- 36 Mot denna bakgrund anser Bundesverwaltungsgericht att enskilda klagande vars fastighet inte berörs principiellt sett inte har befogenhet att göra gällande överträdelse av det försämringsförbud och den skyldighet till förbättring som följer av vattenlagstiftningen. Bestämmelserna i 27 och 47 §§ WHG, varigenom artikel 4 i direktiv 2000/60 genomförs, avser enligt tysk rättsuppfattning enbart allmänintresset och medför inga subjektiva rättigheter.
- 37 Enligt Bundesverwaltungsgericht finns det mycket som talar för att samma rättsuppfattning gäller även inom unionsrätten. Denna ståndpunkt stöds framför allt av domstolens rättspraxis, enligt vilken den nationella lagstiftaren får föreskriva att enskilda endast får åberopa kränkning av rättigheter som är subjektiva, men att en sådan begränsning inte kan tillämpas på miljöskyddsorganisationer (dom av den 12 maj 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz, Landesverband Nordrhein-Westfalen, C-115/09, EU:C:2011:289, punkt 45).
- 38 I sin dom av den 20 december 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation (C-664/15, EU:C:2017:987, punkt 34), har domstolen visserligen angett att den ändamålsenliga verkan av direktiv 2000/60 och dess miljömål, kräver att ”enskilda eller i förekommande fall en miljöorganisation” kan göra direktivet gällande i domstol. Det faktum att alternativet förtydligas genom ordet ”eller” kan enligt Bundesverwaltungsgericht också tala för att medlemsstaterna här har ett utrymme för skönsmässig bedömning. Detta torde inte ha överskridits förrän inte heller miljöorganisationerna kan ifrågasätta det ifrågavarande beslutet.

- 39 Bundesverwaltungsgericht tolkar även domstolens överväganden om den grundläggande rätten till ett effektivt domstolsskydd enligt artikel 19.1 FEU och artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, som även behandlas i artikel 9.3 i Århuskonventionen, på så sätt att det endast är miljöorganisationer som inte får fräntas möjligheten att kontrollera att bestämmelser för allmänhetens bästa efterlevs (se domstolens dom av den 20 december 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, punkt 35 ff. och punkt 45 ff.).
- 40 Erkända miljöorganisationers rättsliga ställning behandlas även i domstolens dom av den 8 november 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838).
- 41 Enbart omständigheten att alla medlemmar av den berörda allmänheten – såsom befolkningen i största allmänhet – är hänvisade till ett hälsomässigt säkert dricksvatten ger enligt Bundesverwaltungsgericht inte enskilda personer några ytterligare befogenheter att överklaga med avseende på artikel 4 i direktiv 2000/60.
- 42 Ett av syftena med detta direktiv är visserligen att säkerställa dricksvattenförsörjningen och befolkningens hälsa, vilket innebär att direkt berörda personer måste kunna åberopa tvingande bestämmelser i samtliga de fall där underlåtenhet att följa de åtgärder som föreskrivs i direktivet skulle kunna leda till att människors hälsa äventyras, för att kunna få det juridiskt prövat om den myndighet som har godkänt ett projekt har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 4 i direktiv 2000/60 i samtliga de fall då underlåtenhet att följa de åtgärder som föreskrivs enligt direktivet skulle kunna äventyra människors hälsa (domstolens dom av den 12 december 1996, kommissionen/Tyskland, C-298/95, EU:C:1996:501, punkt 16, av den 25 juli 2008, Janecek, C-237/07, EU:C:2008:447, punkt 38, av den 8 november 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 44, och av den 20 december 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, punkt 34).
- 43 Villkoren för att anses vara berörd och den därtill kopplade nödvändigheten att kunna utnyttja rätten till ett effektivt domstolsskydd definieras emellertid varken i direktiv 2000/60 eller i domstolens nuvarande rättspraxis. Här har medlemsstaterna ett stort utrymme för skönsmässig bedömning. Den nationella lagstiftaren får framför allt föreskriva att enskilda, i ett mål vid domstol om överklagande av ett beslut, endast får åberopa kränkning av rättigheter som är subjektiva och offentliga, det vill säga individuella rättigheter som enligt nationell rätt kan kvalificeras som en subjektiv och offentlig rättighet (domstolens dom av den 16 april 2015, Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, punkt 40, och dom av den 15 oktober 2015, kommissionen/Tyskland, C-137/14, EU:C:2015:683, punkterna 32 och 33). Av detta följer att medlemmar av den berörda allmänheten som får sitt dricksvatten från den offentliga vattenförsörjningen inte anses vara så ”omedelbart” berörda (se domstolens dom av den 25 juni 2008, Janecek, C-

237/07, EU:C:2008:447, punkt 39) att de även enligt unionsrätten måste ha befogenhet att göra gällande eventuella överträdelser av det försämringsförbud och den skyldighet till förbättring som följer av vattenlagstiftningen.

- 44 b) Enligt Bundesverwaltungsgerichts ståndpunkt följer det inte av artikel 4 i direktiv 2000/60 att enskilda klagande som har en tomtbrunn för sin privata vattenförsörjning i geografisk närhet av den planerade vägsträckningen och som befarar att denna skulle påverkas negativt av infiltration från vägytvatten med nödvändighet ska tillerkännas rättigheten att åberopa eventuella överträdelser av vattenrättens försämringsförbud och skyldighet till förbättring till stöd för sitt överklagande. Dessa klagande skyddas i tillräcklig utsträckning genom nationell rätt.
- 45 Enligt Bundesverwaltungsgerichts fasta rättspraxis kan de nämligen överklaga det vattenrättsliga beviljandet i sig, i den mån de är kvalificerat och individuellt berörda. Oberoende av unionsrätten kan de alltså göra gällande att godkännandet äventyrar dricksvattenkvaliteten för grundvattnet i deras tomtbrunn.
- 46 Skulle artikel 4 i direktiv 2000/60 tolkas så att den enskilda ägaren av en tomtbrunn kan göra gällande en kränkning av unionsrättens försämringsförbud respektive skyldighet till förbättring, torde ägaren endast ha denna rättighet i den mån han är berörd. Ägaren ska alltså inte enbart vara berörd av projektet i sig, utan även av den (påstådda) överträdelsen av försämringsförbudet respektive skyldigheten till förbättring.
- 47 Den klagande skulle vara berörd i den meningen om hans hälsa äventyrades till följd av att föreskrifterna i direktiv 2000/60 inte hade följts. Utöver detta skulle han emellertid inte kunna åberopa efterlevnaden av försämringsförbudet eller skyldigheten till förbättring oberoende av hälsorisken.